

धोरण : 9

संस्कृत

18. बिलस्य वाणी न कदपि मे श्रुता

स्वाद्याय

स्वाध्याय

प्रश्न 1. विकल्पेभ्यः समुचितम् उतरं चिनुत ।

(1) कीदृशः सिंहः वने इतः ततः परिभ्रमणम् अकरोत् ।

(क) तृष्णार्तः

(ख) क्षुधातः

(ग) भयातः

(घ) निगृढः

(2) शृगालस्य नाम किम् आसीत् ।

(क) खरनखरः

(ख) मदोन्मत्तः

(ग) दीर्घपुच्छः

(घ) दधिपुच्छः

(3) शृगालस्य गुहायां कः प्रविष्टः ।

(क) शृगालः

(ख) सिंहः

(ग) गजः

(घ) शशकः

प्रश्न 2. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत-

(1) सूर्यस्तसमये सिंहः किम् अपश्यत् ?

► सूर्यस्तसमये सिंहः एका महती गुहाम् अपश्यत् ।

(2) शगालः कस्य पदपञ्चतिम् अपश्यत् ?

► शृगालः सिंहस्य पदपञ्चतिम् अपश्यम् ।

(3) शृगालस्य वचनं श्रुत्वा सिंहः किम् अकरोत् ?

➤ शृगालस्य वचनं श्रुत्वा सिंहः सहसा शृगालम् आइयत् ।

(4) बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता!'- वाक्यं कः वदति ?

➤ 'बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता!'- वाक्यं शृगाल ।

प्रश्न 3. घटना-क्रमानुसारं वाक्यानि लिखत ।

6

(1) शृगालः अपि ततः दूरं पलायमानः इमम् अपठत् ।

1

(2) क्षुधार्तः सिंहः किञ्चिदपि आहरं न अलभत ।

5

(3) इत्थं विचार्य सिंहः सहसा शृगालस्य आह्वानम् अकरोत् ।

3

(4) भो बिल ! भो बिल ! किं न स्मरसि ।

2

(5) अतः अत्रैव निगृष्टो भूत्वा तिष्ठामि ।

4

(6) यदि त्वं मां न आह्वयसि तर्हि अहं द्वितीयं बिलं
यास्यामि ।

प्रश्न 4. कृदन्तप्रकारं लिखत-

(1) दृष्ट्वा	- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (त्वन्तिम् अव्ययम् वा)
(2) भूत्वा	- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (त्वान्तम् अव्ययम् वा)
(3) विचिन्त्ये	- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (ल्यबन्तम् अध्ययम् वा)
(4) कर्तुम्	- हेत्वार्थ कदन्तम् (तुमन्तम् अव्ययम् वा)
(5) प्रविश्य	- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (ल्यबन्तम् अव्ययम् वा)

प्रश्न 5. स्म-प्रयोगेण क्रियापदानि परिवर्तयत-

- (1) अचिन्तयत्** - **चिन्तयति स्म**
- (2) अगच्छत्** - **गच्छति स्म**
- (3) अपठत्** - **प्रठति स्म**
- (4) अवस्थत्** - **वसति स्म**

प्रश्न 6. विम्नलिखितानां पदानां समासप्रकारं लिखत-

- (1) सूर्यस्तः - (सूर्यस्य अस्त) - षष्ठी तत्पुरुष समासः
- (2) पदपद्धतिः - (पदान पहितिः) - षष्ठी तत्पुरुष समायः
- (3) भयभीताः - (भयेन भीताः) - तृतीया तत्पुरुष समासः
- (4) गर्जनप्रतिष्यनिः -
(गर्जन्स्य प्रतिष्वनि) - षष्ठी तत्पुरुष समायः

પ્રશ્ન 7. અધોલિખિતાના પ્રશ્નાનામ ઉત્સરાળી ગુર્જરભાષાયાં લિખત-

(1) સાંજના સમયે ગુફાને જોઈને સિંહો શું વિચાર્યું ?

ઉત્તર : સાંજના સમયે (સૂર્ય આથમતિ વેળાએ) ગુફાને જોઈને
સિંહ વિચાર્યું “ખરેખર આ ગુફામાં રાત્રે કોઈક પ્રાણી
આવશે.”

(2) ગુફાના સ્વામી શિયાળે ગુફા આગણ પગલાંની નિશાની
જોઈને શું વિચાર્યું ?

ઉત્તર : ગુફાના સ્વામી શિયાળે ગુફા આગણ પગલાંની
નિશાની જોઈને વિચાર્યું. "અરે ! હું તો નષ્ટ થયો! સાચે
જ આ ગુફામાં સિંહ હશે એમ હું ધારું છું. તો હું શું કરું ?"

(3) ગુફાથી દ્વરા રહીને શિયાળે ગુફાને કઈ શરત યાદ કરાવી ?

ઉત્તર : ગુફાથી દ્વરા કરીને શિયાળે ગુફાને મોટા અવાજે કહ્યું, "હે ગુફા ! શું તને યાદ નથી કે મેં તારી સાથે શરત કરી છે કે જ્યારે હું બહારથી પાછો આવું ત્યારે તારે મને આવકારવો."

(4) 'बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता' આ વાર્તા પરથી

શો બોધ મળે છે ?

ઉત્તર : 'बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता' વાર્તા આપણને
આવનારી આપત્તિની જણા થતાં તેમાંથી બચવાનો
ઉપાય કેમ શોધવો તે શીખવે છે.

(5) શિયાળો જતાં જતાં શું કહ્યું ?

ઉત્તર : શિયાળો જતાં જતાં કહ્યું, "જે ન આવનારું કરે છે તે
શોભે છે અને જે ન આવનારું કરતો નથી તે શોક કરે
છ. અહીં વનમાં રહેતા મને વૃદ્ધાવસ્થા આવી ગઈ છે,
જતાં મેં ગુફાની વાણી ક્યારેય સાંભળી નથી.

પ્રશ્ન 8. અધોદતાનાં વાક્યાનાં ગુર્જરભાષાયામ् અનુવાદં કુરુત-

(1) અતઃ અત્રૈવ નિગ્રઠો ભૂત્વા તિષ્ઠામિ।

➤ આથી અહીં જ સંતાઈને હું ઉલો રહું છું.

(2) નૂનમ् અસ્મિન् બિલે સિંહઃ ઇતિ તર્કયામિ।

➤ ખરેખર આ દરમાં (ગુફામાં) સિંહ છે એમ હું ધારું છું.

(3) યદિ ત્વં માં ન આવયસી તહીં અહં દ્વિતીયં બિલં યાસ્યામિ।

➤ જો તું મને નહિ બોલાવે, તો હું બીજ દરમાં (બીજ ગુફામાં) જતો રહીશ.

(4) एवं सः बिले प्रविश्य मे भोज्य भविष्यति ।

➤ आम ते દરમां (ગુફામાં) પ્રવેશિને મારું ભોજન (મારો આહાર) બનશે.

(5) અનેન અન્યે અપि પશવઃ ભયભીતાઃ અભવન् ।

➤ આનાથી બીજાં પશુઓ પણ ભયભીત થયાં.

(6) બિલस्य વાણી ન કદાપિ મે શ્રુતા।

➤ દરની (ગુફાની) વાણી મેં ક્યારેય સાંભળી નથી.

Thanks

For watching